

Monumentnummer*: 529041

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 1 september 2008
Kadaster deel/nr: 55310/71

*Monumentnaam***

Nijenburg

Complexnummer

529039

Complexnaam

Nijenburg

*Woonplaats**

Heiloo

*Gemeente**

Heiloo

*Provincie**

Noord-Holland

*Straat**

Kennemerstraatweg

*Nr**

278

*Toev.**

*Postcode**

1851 BG

*Woonplaats**

Heiloo

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

HEILOO

*Sectie**

A

*Kad. object**

114

HEILOO

A

4095

HEILOO

A

1249

HEILOO

F

102

HEILOO

A

4716

HEILOO

B

1582

HEILOO

B

3078

HEILOO

F

89

HEILOO

A

116

HEILOO

A

97

HEILOO

A

4094

HEILOO

A

52

HEILOO

B

59

HEILOO

B

216

HEILOO

A

7699

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
HEILOO	A	96		
HEILOO	F	1446		
HEILOO	A	5292		
HEILOO	A	7471		
HEILOO	A	637		
HEILOO	A	105		
HEILOO	B	1452		
HEILOO	A	48		
HEILOO	A	1007		
HEILOO	A	5127		
HEILOO	A	64		
HEILOO	A	95		
HEILOO	F	82		
HEILOO	A	107		
HEILOO	A	7		
HEILOO	A	131		
HEILOO	A	6675		
HEILOO	A	7475		
HEILOO	A	644		
HEILOO	A	99		
HEILOO	B	1472		
HEILOO	A	638		
HEILOO	A	1010		
HEILOO	A	642		
HEILOO	A	2490		
HEILOO	A	625		
HEILOO	F	86		
HEILOO	B	2273		
HEILOO	A	93		
HEILOO	F	100		
HEILOO	F	98		
HEILOO	B	3079		
HEILOO	A	4665		
HEILOO	A	4087		
HEILOO	B	2894		
HEILOO	F	91		
HEILOO	F	94		
HEILOO	A	42		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
HEILOO	F	219		
HEILOO	A	7473		
HEILOO	A	1248		
HEILOO	F	81		
HEILOO	B	2324		
HEILOO	A	1555		
HEILOO	A	181		
HEILOO	B	945		
HEILOO	A	7514		
HEILOO	A	110		
HEILOO	A	169		
HEILOO	B	2981		
HEILOO	F	90		
HEILOO	A	6580		
HEILOO	A	124		
HEILOO	B	336		
HEILOO	A	106		
HEILOO	A	1005		
HEILOO	B	45		
HEILOO	A	2996		
HEILOO	A	5646		
HEILOO	B	3081		
HEILOO	A	5158		
HEILOO	A	108		
HEILOO	B	1471		
HEILOO	B	3180		
HEILOO	A	177		
HEILOO	A	167		
HEILOO	A	1067		
HEILOO	A	4097		
HEILOO	A	4096		
HEILOO	A	126		
HEILOO	A	2998		
HEILOO	A	47		
HEILOO	F	101		
HEILOO	F	84		
HEILOO	A	1553		
HEILOO	B	286		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
HEILOO	B	3183		
HEILOO	B	53		
HEILOO	A	98		
HEILOO	A	101		
HEILOO	B	3224		
HEILOO	A	1065		
HEILOO	A	51		
HEILOO	A	63		
HEILOO	F	88		
HEILOO	A	1062		
HEILOO	A	1549		
HEILOO	F	83		
HEILOO	B	562		
HEILOO	B	47		
HEILOO	B	2943		
HEILOO	A	4098		
HEILOO	A	39		
HEILOO	B	91		
HEILOO	A	130		
HEILOO	A	5406		
HEILOO	A	127		
HEILOO	A	4666		
HEILOO	A	117		
HEILOO	A	1011		
HEILOO	B	1583		
HEILOO	A	2		
HEILOO	B	334		
HEILOO	A	5228		
HEILOO	A	635		
HEILOO	B	436		
HEILOO	B	2853		
HEILOO	A	118		
HEILOO	A	102		
HEILOO	A	633		
HEILOO	F	567		
HEILOO	F	99		
HEILOO	A	100		
HEILOO	A	111		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
HEILOO	F	96		
HEILOO	B	3147		
HEILOO	B	43		
HEILOO	A	123		
HEILOO	A	5128		
HEILOO	B	2940		
HEILOO	A	7470		
HEILOO	A	5291		
HEILOO	B	335		
HEILOO	A	654		
HEILOO	B	3184		
HEILOO	A	2706		
HEILOO	B	3077		
HEILOO	A	6116		
HEILOO	B	90		
HEILOO	B	3186		
HEILOO	A	1548		
HEILOO	A	103		
HEILOO	A	1547		
HEILOO	A	4667		
HEILOO	F	220		
HEILOO	F	85		
HEILOO	A	125		
HEILOO	A	2488		
HEILOO	A	1013		
HEILOO	A	645		
HEILOO	F	95		
HEILOO	A	112		
HEILOO	B	563		
HEILOO	A	8		
HEILOO	A	7472		
HEILOO	B	3223		
HEILOO	A	6578		
HEILOO	B	3185		
HEILOO	A	3		
HEILOO	A	1072		
HEILOO	A	1006		
HEILOO	A	1565		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
HEILOO	A	1556		
HEILOO	A	115		
HEILOO	A	631		
HEILOO	F	97		
HEILOO	A	5159		
HEILOO	F	93		
HEILOO	A	7515		
HEILOO	A	659		
HEILOO	B	3222		
HEILOO	A	187		
HEILOO	A	5		
HEILOO	A	6676		
HEILOO	F	87		
HEILOO	A	40		
HEILOO	B	3181		
HEILOO	B	1311		
HEILOO	A	1071		
HEILOO	B	509		
HEILOO	A	7474		
HEILOO	A	1554		
HEILOO	B	940		
HEILOO	A	2997		
HEILOO	A	104		
HEILOO	A	2704		
HEILOO	B	3151		
HEILOO	A	128		
HEILOO	B	1574		
HEILOO	F	414		
HEILOO	A	109		
HEILOO	B	873		
HEILOO	A	1014		
HEILOO	A	640		
HEILOO	F	139		
HEILOO	A	5647		
HEILOO	A	1559		
HEILOO	B	3082		
HEILOO	B	508		
HEILOO	B	2938		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
HEILOO	F	92		
HEILOO	A	643		
HEILOO	A	5523		
HEILOO	B	2942		
HEILOO	B	2766		
HEILOO	A	1063		
HEILOO	B	2939		
HEILOO	A	636		
HEILOO	A	129		
HEILOO	A	639		
HEILOO	A	1550		
HEILOO	A	4006		
HEILOO	B	60		
HEILOO	A	2999		
HEILOO	A	7469		
HEILOO	B	3187		
HEILOO	B	2897		
HEILOO	A	1012		
HEILOO	A	59		
HEILOO	B	3149		
HEILOO	A	8303		
HEILOO	B	2764		
HEILOO	A	132		
HEILOO	A	1552		
HEILOO	A	58		
HEILOO	A	6996		
HEILOO	B	3182		
HEILOO	A	2486		
HEILOO	B	2172		
HEILOO	A	634		
HEILOO	B	33		
HEILOO	A	651		
HEILOO	B	2941		

*Rijksmonumentomschrijving***

Onderdeel 2

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG, XVIII en later. De buitenplaats Nijenburg heeft een vroeg 18e eeuwse symmetrische aanleg van grootse allure: ondanks de gedeeltelijke verlandschappelijking van de vroege 19e eeuw is de ruime barokke opzet nog geheel aanwezig. Huis en parkaanleg dateren van 1709-1710, evenals de Herculesbeelden; vanuit het huis loopt een lange en brede zichtlaan naar het noordwesten. De huisplaats wordt omgeven door een vierkante gracht met zijden van 200 m. De in het barokke concept nagestreefde specifieke verbinding van het huis en het park van de Nederlandse buitenplaats rond 1700, door middel van een hiërarchische structuur van hoofd- en dwarsassen, vertoont bij Nijenburg een in Nederland unieke kosmologische meerwaarde: bij de aanvang van de zomer op 21 juni verlicht de ondergaande zon de gehele zichtlaan (Westerlaan) en de centraal in het huis gelegen hal. De zuidwest-noordoost lopende Kennemerstraatweg is in de loop der tijden een zeer drukke verkeersader geworden, die het complex in sterke mate in tweeën deelt; aan de noordwestzijde van de straatweg ligt het Heilooër bos met de zichtlaan (Westerlaan), andere oude laan- en wegtracés en de Kattenberg; aan de andere zijde van de straat liggen de omgrachte huisplaats en enkele boscomplexen en lanen, alsmede het koetshuis en de portierswoning; de huisplaats herbergt symmetrische vijverpartijen, moestuinen met tuinmuren en de Herculesbeelden; twee bruggen over de gracht geven toegang tot de huisplaats. In de vroege 19de eeuw onderging het park een wijziging in landschapsstijl, zoals gezegd met behoud van de oudere barokke opzet van het park. Deze vroeg 19de-eeuwse aanleg in landschapsstijl is herkenbaar gebleven in de beplanting en in het padenpatroon in het Heilooër bos en in de aan de huisplaats grenzende boscomplexen. Aan het verloop van de wandelpaden in de boscomplexen kan worden vastgesteld dat vanaf deze tijd niet alleen de doorzichten in het park zelf werden geschapen, maar ook op het open land aan de oost- en zuidoostzijde en op het open land en duinen aan de west- en noordwestzijde: deze doorzichten vormen een onderdeel van de aanleg. De aanleg bestaat uit:

- a. het Heilooër bos en het aan de over(west-)zijde van de spoorbaan gelegen Overbos
- b. de huisplaats
- c. bospercelen
- d. lanen
- e. weilanden

Ad a.: het aan de noordwestkant van de Kennemerstraatweg gelegen deel van het park, het Heilooërbos en ten westen van de spoorbaan het Overbos, is sinds de aanleg ervan openbaar gebied; er lopen fiets- en wandelpaden, voor een deel over oude tracés. Het belangrijkste structuurbepalende element van dit bos is de Westerlaan, de zichtas vanuit het huis, XVIIIa, loodrecht op de straatweg: een brede en bijna een kilometer lange grasbaan aan beide kanten beplant met dubbele rijen beuken, die iets verhoogd staan ten opzichte van het grascunet en ongeveer ter hoogte van het midden door een rondeel onderbroken; sinds de aanleg van de spoorbaan in de 19de eeuw werd het zicht door de laan ten dele doorbroken; de as zet zich voort ten westen van de spoorbaan; laatstgenoemde deel van de aanleg met aan weerszijden bos met wandelpaden, heet sindsdien het Overbos; het Heilooër bos bestaat voornamelijk uit oud opgaand loofhout, doorsneden door slingerende wandelpaden en hier en daar een open ruimte; langs de straatweg een klein rechthoekig weiland; tegenover de noordelijke oprijlaan (zie onder d.) ligt een kleine steile heuvel met een oude linde, de zogenaamde Kattenberg, volgens de overlevering omstreeks 1707 met het

uitgegraven materiaal van de vijvers van Nijenburg opgeworpen.

Ad b.: de huisplaats is omgeven door een vierkante gracht, XVIIIa, die zowel aan de voor- als achterzijde van het symmetrisch geplaatste huis en in de as ervan naar binnen stulpt, aan de voorzijde als brede gracht (te zien als verlenging van de Westerlaan), naar het huis toe vijvervormig breder wordend, aan de achterzijde, ook symmetrisch als tweetandige vork het achterhuis als het ware omarmend; direct voor het huis langs loopt een pad (het verlengde van de Torenlaan: zie onder d.), dat via een brug (zie onder 5) over de noordoost-arm en de zuidwest-arm van de gracht overgaat in respectievelijk de noordelijke en de zuidelijke oprijlaan. Schuin achter het huis liggen ter weerszijden de beide deels nog ommuurde moestuinen/boomgaarden in de oosthoek en zuidhoek van de gracht: de noordtuin is nu als kleine wei in gebruik, de zuidtuin heeft een jonge aanplant met fruitbomen. Aan de noordwestkant van het pad langs het huis liggen ter weerszijden van de vijver oude loofhoutbosjes met slingerpaadjes, het noordelijke wordt Beukenplein genoemd, het zuidelijke Dennenplein.

Ad c.: er liggen langs de straatweg drie bospercelen: het Sterrenbos (ten noorden van de huisplaats) en het Engelschewerk (ten zuiden van de huisplaats). In het Sterrenbos zijn nog enkele stukken rechte laan te herkennen; het Engelschewerk heeft nog het vrijwel intacte slingerend padenstramien uit de periode 1816-1821 en werd waarschijnlijk door de aan de familie Van Foreest verwante Leonard van Delen ontworpen. Van Delen had zowel een landmeetkundige als militaire achtergrond. In dit deel, dat ook wel het Delensbos werd genoemd, werd rond 1800 een openluchttheater, genaamd Comédie, aangelegd. De lichte terreinverhoging met rond grasveld in de zuidhoek van het Engelschewerk met uitzicht op de weilanden aan de oostzijde houdt de herinnering aan de oorspronkelijk hier gelegen batterij levend. Voorts ten noorden van het Sterrenbos een strook parkbos genaamd de Zondagskrocht uit de 19de eeuw met een tracé van slingerpaden, die de wandelaar uitzicht bieden over het open land aan de oostzijde.

Ad d.: vanaf de straatweg geven twee oprijlanen toegang tot de huisplaats; onder een haakse bocht sluiten zij, over de twee bruggen, aan op het pad, dat langs het huis, evenwijdig aan de voorgevel, loopt; de twee oprijlanen lopen evenwijdig onmiddellijk naast de noordoostelijke en zuidwestelijke grachtarm; ze zijn onregelmatig beplant met zowel eik als beuk en hebben een puinverharding. De Torenlaan is het verlengde in noordoostelijke richting van het pad voor het huis; de laan is gericht op de toren van de Waag te Alkmaar.

Ad e.: de weilanden ten oosten van het huis zijn in het complex opgenomen om vrij uitzicht vanuit en naar het huis en de tuinen te garanderen.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG van de buitenplaats Nijenburg is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de hoge mate van gaafheid van de vroeg-18e -eeuwse geometrische structuur;
- vanwege de 19de-eeuwse parkaanleg in landschapsstijl;
- vanwege de hoge architectonische waarden, met name van de plattegrond.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

Kastelen, landhuizen en parken

Tuin, park en plantsoen

Historische aanleg